

Nr 315.

Godkänd av första kammaren den 25 maj 1937.

Godkänd av andra kammaren den 25 maj 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående av riksdagen beslutade ändringar i rikets grundlagar.

(Konstitutionsutskottets memorial 1 d.)

Till KONUNGEN.

Sedan 1936 års lagtima riksdag i anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 140 till nämnda riksdag antagit såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling ett av konstitutionsutskottet framlagt förslag angående ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 mom. 1 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen, har riksdagen vid numera företagen slutlig prövning för sin del godkänt och antagit berörda förslag.

Enligt de av riksdagen sålunda fattade beslut skulle förenämnda grundlagsparagrafer i nedanskrivna delar erhålla följande lydelse:

Regeringsformen.

§ 86.

Med tryckfrihet förstås varje svensk mans rättighet att, utan några av den offentliga makten i förväg lagda hinder, utgiva skrifter, att sedermera endast inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll, och att icke i annat fall kunna därför straffas, än om detta innehåll strider emot tydlig lag, givet att bevara allmänt lugn, utan att återhålla allmän upplysning. Alla allmänna handlingar må ovillkorligen genom trycket kunna utgivas, där ej i tryckfrihetsförordningen annorlunda stadgas.

Riksdagsordningen.

§ 38.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar, lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, vallagen, stadgan om ersättnings utgående för riksdagsmannauppdragets fullgörande, stadgan om val av talmän och vice talmän i riksdagens kamrar, stadgan om val till riksdagens utskott ävensom de reglementariska föreskrifter, vilka

riksdagen jämlikt § 78 äger fastställa, samt att hos riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande över de från kamrarna till utskottet hänvisade frågor rörande grundlagarna samt ovan omförmälda lagar, stadgar och föreskrifter.

Tryckfrihetsförordningen.

§ 1.

13:o. I överensstämmelse med här ovan för en allmän och lagbunden tryckfrihet lagda grunder skall det, under villkor av helgd för andras äganderätt och med iakttagande av vad eljest i denna lag finnes stadgat, stå var och en svensk medborgare fritt att genom tryck allmängöra skrifter av vad form, vidd eller beskaffenhet som helst och däri över allt vad som är eller kan bliva föremål för mänsklig kunskap sina tankar kungöra; skolande för varje ämne skrivarten av författarens eget val bero. Följaktligen skall ej något som över i denna lag tillåtliga ämnen i tryck anmärkes, påminnes eller eljest gransknings- eller reflexionsvis i dagsljuset framlägges, kunna, under förevändning att innebära tadel eller klander, såsom straffbart anses, såvida skrivsättet icke såsom smädligt eller skändligt sig utmärker, om ansvar varför i denna lag stadgat är.

§ 2.

1:o. I följd av vad i 1 § stadgas skall det vara en var svensk medborgare tillåtet att, med undantag som i 6 mom. sägs, i tryck utgiva alla till stats- eller kommunalmyndighet inkomna och därifrån utfärdade handlingar, hos sådan myndighet förda diaries, journaler, register och andra dylika förteckningar, därstädes hållna justerade protokoll, så ock alla andra där upprättade handlingar, såvitt de hänföra sig till mål eller ärenden som av myndigheten slutbehandlats.

Med statsmyndighet förstås i denna paragraf statsdepartementen och kommandoexpeditionerna, riksdagen och allmänna kyrkomötet, deras avdelningar, utskott, nämnder, deputerade och revisorer, domstolar och ämbetsverk samt övriga till statens förvaltning hörande myndigheter och inrättningar, nämnder, kommissioner och kommittéer.

Med kommunalmyndighet förstås i denna paragraf alla till kommunal styrelse eller förvaltning hörande stämmor och representationer, myndigheter, styrelser, kollegier, nämnder, råd, kommissioner, revisorer, utskott och kommittéer jämte underlydande verk och inrättningar.

2:o. Envar svensk medborgare skall i den ordning nedan sägs äga fri tillgång till alla i 1 mom. omförmälda allmänna handlingar, som hos stats- eller kommunalmyndighet förvaras. I den sålunda stadgade rätten skola

allenast gälla de inskränkningar vilka påkallas av hänsyn till rikets säkerhet eller dess förhållande till främmande makt, eller för brotts förekommande eller beivrande, eller till behörigt skydd för statens eller menigheters intresse i deras ekonomiska mellanhavanden med varandra och med enskilda, eller av hänsyn till privatlivets helgd eller enskildas behöriga ekonomiska intresse; och skola i särskild, av Konungen och riksdagen samfällt stiftad lag noga angivas de fall, då allmänna handlingar enligt nämnda grunder skola hemlighållas.

3:o. Allmän handling, som ej efter vad i 2 mom. sägs skall hållas hemlig, varde, när det äskas, hos stats- eller kommunalmyndighet genast eller så snart det kan ske utlämnad för läsning och avskrivning på stället utan avgift eller i bestyrkt avskrift mot vederbörlig avgift. Skyldighet att tillhandahålla handling på stället föreligger dock ej, om betydande hinder därför möter; och skall skyldighet att i avskrift utlämna hos kommunalmyndighet förvarad handling, som kan tillhandahållas på stället, gälla endast i den utsträckning, varom i kommunallagarna eller eljest särskilt stadgas.

Handling, som till viss del är hemlig, skall utan hinder därav tillhandahållas på stället, därest det kan ske på sådant sätt att vad i den del beröres icke uppenbaras. Dylig handling må i avskrift utlämnas med uteslutande av den del som skall hållas hemlig.

4:o. Framställning om allmän handlingens utbekommande prövas, med undantag som nedan i detta moment sägs, av den myndighet hos vilken handlingen finnes.

Är vården om handlingen på grund av särskild föreskrift, innehavande tjänst eller givet uppdrag anförtrodd viss befattningshavare, åligge utlämnandet närmast denne efter egen prövning, men har han att ställa sig myndighetens föreskrifter beträffande handlingens utlämnande eller hemlighållande till efterrättelse samt att, då anledning till tvekan finnes och omgång ej förändes, hänskjuta fråga om utlämnande till myndighetens avgörande. Vägrar befattningshavare att utlämna handling, skall, där sökanden det begär, frågan hänskjutas till myndigheten.

Där det finnes av särskilda förhållanden påkallat till beredande av trygghet mot obehörigt utlämnande, äge Konungen beträffande särskilda slag av handlingar, som avses i den i 2 mom. omförmälda lag, förordna att handlingarna i viss ordning skola förse med anteckning om att de äro hemliga. Fråga huruvida handling, å vilken anteckning sålunda skett, likväl lagligen bör utlämnas må prövas allenast av den eller de myndigheter Konungen bestämt; och skall framställning hos annan myndighet att utbekomma sådan handling ofördröjligen, där sökanden det äskar, hänskjutas till myndighet som äger pröva frågan.

5:o. Menar någon att myndighet olagligen vägrat honom tillgång till allmän handling, äger han söka rättelse i den ordning som gäller för vinnande av ändring i beslut eller åtgärder av myndigheten i det mål eller ärende till vilket handlingen hör. Hänför sig icke handlingen till mål eller ärende, däri

beslut av myndigheten kan överklagas, skall rättelse sökas i den ordning som i allmänhet må gälla för vinnande av ändring i myndighetens beslut eller åtgärder. Kan talan om utlämnande icke enligt nu givna regler fullföljas, skola besvär anföras hos Konungen i vederbörande statsdepartement, såvitt fråga är om statsmyndighet, och hos Konungens befallningshavande, såvitt fråga är om kommunalmyndighet. Över departementschefs vägran att utlämna handling må dock icke klagas. Om vinnande av rättelse i dylikt beslut av myndighet som tillhör eller lyder under riksdagen gälle vad riksdagen bestämmer.

Har Konungens befallningshavande eller magistrat bifallit talan mot kommunalmyndighets beslut att vägra handlings utlämnande, må besvär däröver anföras av kommunalmyndigheten så ock, inom samma tid som står nämnda myndighet till buds, av den vilkens personliga eller ekonomiska förhållanden i handlingen avses.

Besvär, som i följd av ovan givna stadganden hos Konungen fullföljas i statsdepartementen, skola i regeringsrätten föredragas och avgöras.

Mål och ärenden som i detta moment avses skola alltid skyndsamt behandlas.

6:o. Handling, som i följd av stadgande i den i 2 mom. omförmälda lagen eller i följd av någon enligt samma lag meddelad föreskrift ej må till envar utlämnas, må ej heller i tryck utgivas.

7:o. Vad i denna paragraf stadgas om allmänna handlingar har ej avseende å exemplar av tryckt skrift som avlämnats enligt 1 § 11 mom. eller 4 § 2 mom.

Nämnda stadganden avse ej heller enskilda skrifter som överlämnats till allmänt arkiv eller bibliotek eller eljest till myndighet utslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål. Sådan enskild skrift må ej utlämnas eller i tryck utgivas i strid mot villkor som vid överlämnandet blivit fastställda. Konungen äger dock förordna, i vad mån förbud varom nu sagts må upphöra att gälla i fråga om skrift, som i mera än sjuttio år varit överlämnad i allmän vård.

8:o. Enskilda anteckningar och berättelser av diplomatiska personer angående rikets förhållande till främmande makter må ej, innan femtio år förflutit från den tid de avse, utan Konungens tillstånd i tryck utgivas eller, då de överlämnats i myndighets vård, därifrån utlämnas.

9:o. Enskilt brev, som ej till något rättegångsmål nödvändigt hörer, må ej utan deras tillstånd, som det angår eller tillhör, i tryck utgivas.

10:o. Bryter någon mot föreskrifterna i denna paragraf, straffes, där gärningen är att anse som brott i ämbete eller tjänst eller eljest är i allmän eller särskild lag belagd med straff, enligt vad i sådan lag är stadgat. I andra fall vare straffet böter från och med fem till och med ettusen riksdaler; dock att, där handlings utlämnande från myndighet kan förskylla fängelse enligt den i 2 mom. omförmälda lag, även dess utgivande i tryck må beläggas med dylikt straff.

Skrift, som i tryck utgivits i strid mot denna paragraf, må kunna konfiskeras.

11:o. Rätt att i tryck utgiva handling, varom i denna paragraf sägs, medför ej befrielse från ansvar för missbruk av tryckfriheten, som skriftens utgivande jämlikt 3 § kan innefatta.

Stockholm den 25 maj 1937.

Med undersåtlig vördnad.
